

NOTITIE TER VOORBEREIDING DEBAT OVER NSP OP 8 DEC 2021

Dronten, 6 december 2021

In de aanloop naar het debat over het NSP van het nieuwe GLB wil de Nederlandse Akkerbouw Vakbond graag een aantal punten naar voren brengen, als vervolg op het gesprek met de Commissie voor LNV op 25 november. Om te beginnen willen wij als NAV graag aangeven dat wij er voorstander van zijn dat boeren hun inkomen uit de markt halen, maar nu dat door het ontbreken van een markt- en prijsbeleid niet lukt zien wij ons genoodzaakt om in te zetten voor toeslagen uit het GLB.

WUR signaleert in haar rapport 'Naar een doeltreffend en doelmatig Nationaal Strategisch Plan' (2021) dat met de huidige hoogte van de bedrijfstoelagen al 20-35% van de akkerbouwbedrijven onder de lage-inkomensgrens zit. De NAV signaleert dat de steun in het nieuwe GLB met name voor akkerbouwers sterk zal afnemen. Daardoor vrezen wij dat met name de akkerbouw-familiebedrijven extra getroffen zullen worden.

Zoals wij eerder hebben aangegeven vrezen wij voor het voortbestaan van de akkerbouw in Nederland. Belangrijk: het eerste doel van het GLB, nl. 'een leefbaar landbouwincome en voedselzekerheid' wordt op deze manier niet gehaald, zeker niet voor akkerbouwers.

We signaleren vier oorzaken voor de afname van GLB-bijdragen aan het akkerbouwincome:

- 1. De overheveling van pijler 1 (ELGF-middelen) naar pijler 2 (ELFPO-middelen) geeft een directe verlaging van de toeslag per hectare.** De NAV erkent dat dit per motie is besloten, maar heeft wel kanttekeningen.
Toelichting: de bedrijfstoelagen zijn indertijd in het leven geroepen om boeren te compenseren voor de lage prijzen, voortkomend uit de omslag van markt- en prijsbeleid naar wereldmarktprijzen. Door deze prijsverlagingen en lagere marges is de schaalvergroting in een versnelling terecht gekomen. Overheveling van geld van directe betalingen in pijler 1 naar klimaat- en milieudoelen in pijler 2, hoezeer wij deze doelen ook steunen, vergroot deze problematiek.
- 2. Binnen pijler 1 worden bedragen afgeroomd boven de 60 ha onder de noemer Herverdeling inkomenssteun (CRISS).** Doel is om kleine en middelgrote bedrijven extra te steunen en grote bedrijven minder (p. 15).
*Toelichting: In pijler 1 wordt gesproken van herverdeling van directe bedrijfstoelagen naar kleine en middelgrote bedrijven. Daarbij wordt voor alle landbouwsectoren 60 ha als grens voor de bedrijfsgrootte aangehouden. Dit is een **nationale** keuze, gebaseerd op de gemiddelde bedrijfsgrootte over alle sectoren heen. Dit lijkt ons voor verbetering vatbaar. Het gemiddelde akkerbouw-familiebedrijf gebruikt 80-150 ha. Praktisch alle bedrijven onder de 60 ha hebben neveninkomsten, omdat je van 60 ha als akkerbouwer niet kunt rondkomen. Een klein c.q. middelgroot akkerbouwbedrijf wat extra steun verdient is dus eerder een bedrijf **tot 150 ha**.
NAV voorstel: maak onderscheid tussen de sectoren en gebruik daarbij de normatieve omvang van een familiebedrijf als grens i.p.v. 60 ha voor alle soorten bedrijven.*
- 3. Akkerbouwers krijgen relatief weinig mogelijkheden om hun toeslagen te vergroten met geld uit de ecoregeling.**
*Toelichting: in de tabel in Concept NSP (p. 72-73) van 3 dec jl. staan weinig mogelijkheden voor akkerbouwers. Zo missen wij niet-kerende grondbewerking/niet ploegen, precisiebemesting, precisiebespuitingen, inzet laag-risico middelen (niet hetzelfde als biologische bestrijding!), bodembeheer etc.
NAV voorstel: uitbreiden van de ecoregeling met bovengenoemde zaken. In het algemeen: laagdrempelige ecoregelingen onder brons-zilver-goud voor akkerbouwers.*
- 4. Akkerbouwers krijgen relatief weinig mogelijkheden in pijler 2.**

Toelichting: veel geld in pijler 2 lijkt te gaan naar veenweide- en stikstof-bufferzones, beide veehouderij-gerelateerde zaken waar een akkerbouwer niet in mee kan delen.

NAV voorstel: uitbreiding van de mogelijkheden voor akkerbouwers om meer bij te dragen aan klimaat- en milieudoelen en zo hun inkomen te vergroten met geld uit pijler 2 door het opnemen van meer klimaat- en milieudoelen voor akkerbouwers.

Uitwerking:

- a. Verhogen van het budget voor de brede weersverzekering. Dit bedrag blijft nu gelijk tot 2027 terwijl de deelname waarschijnlijk groeit (p. 15, p. 101). Dat heeft tot gevolg dat de subsidie per deelnemer daalt, waardoor minder akkerbouwers zullen deelnemen en het doel van grotere klimaatbestendigheid mede daardoor niet gehaald wordt.
- b. Uitbreiding van het ANLb areaal met name in akkerbouwregio's. In de tekst staat: 'De interventie (ANLb) wordt met name gericht op de instandhouding van biodiversiteit op en naast Landbouwgrond' (p. 77). Dat geldt in onze ogen in alle landbouwregio's. ANLb's zouden voor veel meer, zo niet alle boeren open moeten staan.
- c. Vergoeding van de realisatie van de eiwittransitie uit pijler 2-geld, zoals de WUR ook aanbeveelt. Nu wordt de teelt van eiwitgewassen opgenomen in de coregeling, mits biologisch geteeld. De vergoeding per hectare zal onder de € 100 zijn schatten wij in, met een maximale betaling uit de coregeling van € 100-€175/ha. De situatie bij de teelt van eiwitgewassen is als volgt:
Meteen na de zaai wordt vaak een bodemherbicide ingezet om een goed gewas te garanderen. Tijdens de teelt wordt, uitsluitend indien de ziekte optreedt, eenmalig gespoten met een fungicide tegen chocoladevlekkenziekte. Wanneer de ziekte niet optreedt wordt niet gespoten. Als de ziekte optreedt en niet wordt bestreden, geeft dit al gauw een opbrengstverlies van meer dan 50%. Soms wordt gespoten tegen bladluizen (in veldbonen) en bladrandkevers (in erwten), indien deze boven de schadedrempel dreigen te komen.
De vergoeding uit de coregeling staat in geen verhouding tot de opbrengstderving door het niet-toepassen van gewasbescherming. Bovendien is er geen markt voor biologisch geteelde bonen, wat blijkt uit het feit dat deze in 2021 meegegaan zijn in het gangbare circuit omdat er geen afnemers waren in het biologische circuit.
De kostprijs voor veldbonen en andere eiwitgewassen is veel hoger dan de marktprijs. Dit is de werkelijke reden dat de teelt in Nederland niet echt van de grond komt. Dit zou kunnen worden opgelost door de eiwittransitie te vergoeden uit pijler 2-geld, gezien het feit dat eiwitgewassen goed zijn voor de klimaat-, biodiversiteits- en milieudoelen. Op die manier kan de gewenste eiwittransitie met pijler 2-geld via het GLB worden aangezwengeld.

Voor nadere informatie:

Teun de Jong, voorzitter NAV, tel. 06-53656795, email t.s.dejong@ziggo.nl

Aleid Dik, directeur NAV, tel. 06-27016219, email aleid.dik@nav.nl